

## **BIOGRAMY OSÓB ODZNACZONYCH KRZYŻEM WOLNOŚCI I SOLIDARNOŚCI W DNIU 7 LISTOPADA 2016 R.**

### **BOGUSŁAW BARDON**

Pan Bogusław Bardon w 1980 r. był przewodniczącym Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Opolu oraz organizatorem opolskich struktur Konfederacji Polski Niepodległej, Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania oraz współorganizatorem Komitetu Organizacyjnego Praworządności Społecznej w Opolu. Redagował i kolportował niezależny biuletyn „Praworządność”, a także rozpowszechniał ulotki i plakaty sygnowane przez NSZZ „Solidarność”.

W dniu wprowadzenia stanu wojennego został internowany w Ośrodku Odosobnienia w Opolu, a następnie w Nysie, gdzie był przetrzymywany do sierpnia 1982 r. Po uwolnieniu pan Bogusław Bardon kolportował niezależną prasę, utrzymywał kontakty z opozycjonistami z terenu całej Polski, organizował akcje plakatowe oraz angażował się w pomoc dla osób represjonowanych ze względów politycznych.

W lutym 1989 r. pan Bogusław Bardon był jednym z założycieli Komitetu Obywatelskiego Śląska Opolskiego.

### **ANDRZEJ ZDZISŁAW BOROWIEC**

Pan Andrzej Borowiec, pracownik Instytutu Fizyki Uniwersytetu Wrocławskiego, od 1976 r. roku zajmował się kolportażem niezależnej prasy. Przed wprowadzeniem stanu wojennego współpracował z redakcją miesięcznika „Biuletynu Dolnośląskiego”.

W latach 1982-1983, wspólnie z żoną, w swoim mieszkaniu, drukował pismo „Z Dnia na Dzień” oraz tygodnik „Solidarność Walcząca”.

Pan Andrzej Borowiec był członkiem – założycielem Solidarności Walczącej, gdzie specjalizował się w wykrywaniu zamontowanych w gniazdkach elektrycznych urządzeń podsłuchowych. Był współodpowiedzialny za funkcjonowanie Agencji Fotograficznej Solidarności Walczącej, która przygotowywała mikrofilmy dla podziemnej prasy, okolicznościowe albumy oraz zdjęcia działaczy podziemia.

W drugiej połowie lat osiemdziesiątych, w ramach działalności w strukturach Solidarności Walczącej, dostarczał podziemne wydawnictwa do Państwowej Fabryki Wagonów Pafawag oraz do Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego we Wrocławiu.

### **JÓZEF CHOLEWA**

Józef Cholewa od września 1980 r. był działaczem NSZZ „Solidarność” w Żarowie.

W latach 1982 – 1989 organizował drukarnie, sieć kolportażu oraz archiwum Związku. Drukował, a następnie rozprowadzał ulotki i wydawnictwa podziemne, m.in.: „Z Dnia na Dzień”, „Solidarność Walcząca”, „Nasz Głos”, „Liczą się Czyny”, „Biuletyn Komitetu Obywatelskiego”. Współredagował pismo „Solidarność Ziemi Żarowskiej” oraz „Echo Terenu”, które było wydawane w Strzelinie. Na terenie Żarowa i okolic współorganizował wiele akcji plakatowych, ulotkowych oraz malowania napisów na murach. Zaangażował się w zbiórkę pieniędzy na rzecz internowanych i aresztowanych. W nocy

z 30 na 31 sierpnia 1982 r. wywiesił flagę NSZZ „Solidarność” na kominie fabrycznym Dolnośląskich Zakładów Chemicznych „Silesiana-Organika” w Żarowie.

Józef Cholewa w 1989 r. był wiceprzewodniczącym Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Żarowie, a w latach 1989-1990 wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej „Solidarność” w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Żarowie.

### **ROMAN DZIEDZIC**

Po wprowadzeniu stanu wojennego pan Roman Dziedzic w dniach 14-15 grudnia 1981 r. był współorganizatorem strajku w Zakładach Naprawczych Maszyn „Zanam” w Polkowicach oraz członkiem Zakładowego Komitetu Strajkowego, w którym odpowiadał za utrzymanie kontaktu ze strajkującymi górnikami w Zakładach Górniczych „Polkowice” w Polkowicach.

Po zakończeniu strajku został aresztowany i 20 stycznia 1982 r. skazany na 2 lata pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata oraz karę grzywny. W lutym 1989 r. Pan Roman Dziedzic został przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego NSZZ „Solidarność” w ZNM „Zanam”.

### **AURELIA FRASZEK**

Pani Aurelia Fraszek w latach 1980-1981 była członkinią Komitetu Założycielskiego/Koła NSZZ „Solidarność” w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Kluczborku oraz członkinią władz Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w Kluczborku.

Po 13 grudnia 1981 r. wielokrotnie publicznie manifestowała swój sprzeciw wobec wprowadzeniu stanu wojennego. W 1982 r. podczas obchodów święta 1 Maja, razem z innymi nauczycielkami oraz grupą młodzieży licealnej, uczestniczyła w pochodzie w ubiorze żałobnym. Od maja do lipca 1982 r. była internowana w Areszcie Śledczym w Opolu i Ośrodku Odosobnienia w Gołdapi. Po uwolnieniu została postawiona przed Komisją Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy Kuratorium Oświaty i Wychowania w Opolu. W latach 1982-1985 kolportowała nielegalne wydawnictwa, które trafiały m.in. do młodzieży licealnej. W latach 1981-1995 współorganizowała Msze Św. za Ojczyznę w kościele p.w. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Kluczborku. W latach 1982-1989 w swoim domu organizowała wraz z mężem Grzegorzem spotkania dla działaczy kluczborskiej opozycji, z powodu których funkcjonariusze SB kilkakrotnie przeszukiwali jej mieszkanie. W 1987 r. była współzałożycielką Klubu Inteligencji Katolickiej w Opolu Oddział w Kluczborku, od 1987 r. jest członkinią KIK.

### **MIROSLAW GOJDŹ**

Pan Mirosław Gojdz w sierpniu 1980 r. był uczestnikiem strajku okupacyjnego w Zakładach Górniczych „Rudna” w Polkowicach.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w dniach 14-17 grudnia 1981 r. wziął udział w strajku okupacyjnym na Szybie Rudna Zachodnia w ZG „Rudna” (był szefem straży strajkowej). W latach 1982-1987 działał w podziemnej Tymczasowej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Zakładzie Robót Górniczych KGHM w Lubinie. W latach 1983-1989 był zaprzysiężonym członkiem Solidarności Walczącej. W 1983 r. w rocznicę podpisania

porozumień sierpniowych zorganizował manifestację w Lubinie, za co został skazany na karę grzywny. W latach 1983-1987 Pan Mirosław Gojdz kolportował ulotki i niezależne wydawnictwa na terenie Lubina oraz organizował pokazy filmów. W lipcu 1987 r. wyemigrował do Grecji, gdzie organizował pomoc dla Polaków i brał udział w manifestacjach w rocznice wprowadzenia stanu wojennego oraz w sprawie uwolnienia Kornela Morawieckiego.

### **WŁADYSŁAW RYSZARD GROCKI**

Pan Władysław Ryszard Grocki od września 1980 r. działał w strukturach NSZZ „Solidarność” na terenie Lubina, Polkowic i Głogowa.

W dniach 14-17 grudnia 1981 r. wziął udział w strajku okupacyjnym w Zakładach Górniczych „Rudna” w Polkowicach. W latach 1985-1989 uczestniczył w założonym przez grupę opozycjonistów z Głogowa Bractwie Oblatów św. Brygidy Dom Głogów. W maju 1988 r. Władysław Grocki był współorganizatorem strajku i przewodniczącym Komitetu Strajkowego w ZG „Rudna”. Po zakończeniu strajku KS został przekształcony w Komisję Górniczą Zagłębia Miedziowego NSZZ „Solidarność”. W sierpniu 1988 r. podczas kolejnego strajku Pan Władysław Grocki został zatrzymany i do września 1988 r. przebywał w areszcie. W tym czasie z powodu udziału w obu strajkach w 1988 r. został zwolniony z pracy na okres 6 miesięcy.

W latach 1988-1989 Władysław Grocki był członkiem Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk Oddział Zagłębie Miedziowe, a w 1989 r. uczestniczył w obradach Okrągłego Stołu w podzespole ds. górnictwa.

### **EDWARD JAKUBOWSKI**

Pan Edward Jakubowski w latach 1980-1981 był założycielem i przewodniczącym struktury NSZZ „Solidarność” w Zasadniczej Szkole Zawodowej „Pafawag” w Trzebnicy oraz międzyszkolnej struktury NSZZ „Solidarność” w Trzebnicy. Ponadto był przedstawicielem i łącznikiem trzebnickich struktur oświatowych „Solidarności” z Międzyzakładowym Komitetem Założycielskim NSZZ „Solidarność” we Wrocławiu i Zarządem Regionu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk oraz dolnośląską sekcją zawodową Pracowników Oświaty i Wychowania.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w latach 1982-1989 Pan Edward Jakubowski kolportował prasę niezależną w Trzebnicy, m.in. „Z Dnia na Dzień” i „Solidarność Walcząca” i ulotki, a także wytwarzał z grupą działaczy trzebnickich ulotki oraz plakaty, robił przedruki artykułów i informacji z wrocławskich pism podziemnych. Ponadto, w latach 1983-1989, był uczestnikiem tajnych spotkań działaczy NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania we Wrocławiu.

### **MACIEJ JUNISZEWSKI**

Pan Maciej Juniszewski działalność opozycyjną rozpoczął w 1978 r. kolportując w Legnicy prasę niezależną, m.in. „Bratniaka”. W 1980 r. współorganizował struktury NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w Legnicy oraz w województwie legnickim.

Po wprowadzeniu stanu wojennego działał w podziemnym Międzyzakładowym Komitecie Strajkowym NSZZ „Solidarność” Zagłębia Miedziowego w Legnicy. Od stycznia do sierpnia 1982 r. redagował i drukował trzy pisma podziemne: „Solidarność Zagłębia Miedziowego. Pismo Wojenne MKS NSZZ »Solidarność« Zagłębia Miedziowego”, „Na Bieżąco... Wojenny Serwis Informacyjny MKS NSZZ »Solidarność« w Legnicy” i „SKOS”, ponadto odpowiadał również za kolportaż. 2 września 1982 r. został aresztowany, osadzony w Areszcie Śledczym we Wrocławiu i Legnicy (podjął głodówkę). W styczniu 1983 r. ze względu na stan zdrowia areszt uchylono. Po wyjściu na wolność organizował punkty kolportażowe wydawnictw podziemnych, także rosyjsko- i ukraińskojęzycznych, które propagował wśród żołnierzy radzieckich. Współorganizował także pomoc dla osób represjonowanych i ich rodzin. W 1984 r. był współzałożycielem, a następnie działaczem (m.in. z żoną Lidią) Duszpasterstwa Ludzi Pracy przy parafii Świętej Trójcy w Legnicy. Współorganizował Msze św. w intencji Ojczyzny, wykłady, wystawy, seanse filmowe, spektakle teatralne, koncerty (także w ramach Tygodni Kultury Chrześcijańskiej) i pielgrzymki. Za swą działalność wielokrotnie był zatrzymywany i przesłuchiwany.

W 1989 r. był współorganizatorem i członkiem Komitetu Obywatelskiego „Solidarności” w Legnicy.

### **FRANCISZEK JUROLAJC**

Pan Franciszek Jurołajc od września 1980 r. był działaczem NSZZ „Solidarność” - członkiem Komitetu Założycielskiego, a następnie Komisji Zakładowej w Zakładach Górniczych „Rudna” w Polkowicach.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w dniach 14-17 grudnia 1981 r. był uczestnikiem strajku okupacyjnego w ZG „Rudna”, członkiem Zakładowego Komitetu Strajkowego, a następnie Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego. 19 grudnia 1981 r. został zwolniony z pracy. Od stycznia do kwietnia 1982 r. drukował i kolportował podziemne pisma „Wolne Słowa”, „Biuletyn Informacyjny Stanu Wojny” i „Zagłębie Miedziowe”. W kwietniu 1982 r. Pan Franciszek Jurołajc został aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w Głogowie, a następnie we Wrocławiu. Z aresztu zwolniono go w lipcu 1982 r., ze względu na pogarszający się stan zdrowia. W latach 1982-1989 nadal kolportował wydawnictwa podziemne.

### **MARIA KISZA**

Pani Maria Kisza od września 1980 r. była działaczką NSZZ „Solidarność”.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w dniach 13-15 grudnia 1981 r. uczestniczyła w strajku na Politechnice Wrocławskiej. W latach 1982-1989 wśród pracowników Politechniki i Uniwersytetu Wrocławskiego kolportowała wydawnictwa podziemne, m.in.: „Z Dnia na Dzień”, „Solidarność Dolnośląską”, „Solidarność Walczącą”, „Czas”, „Wolną Polskę”. Od 1982 r. udostępniała swoje mieszkanie na podziemną drukarnię. Pani Maria Kisza była współpracowniczką Regionalnego Komitetu Strajkowego NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk, odpowiedzialną m.in. za kontakty z Arcybiskupim Komitetem Charytatywnym we Wrocławiu. Zbierała informacje o represjonowanych, udzielała wsparcia materialnego i prawnego ich rodzinom. W latach 1982-1984 prasie podziemnej relacjonowała

przebieg procesów politycznych Władysława Frasyniuka i Piotra Bednarza oraz działaczy Solidarności Walczącej.

### **ROMAN KLOC**

Pan Roman Kloc w sierpniu 1980 r. uczestniczył w strajku, a następnie został członkiem Komitetu Strajkowego w Zakładach Mera-Elwro we Wrocławiu. We wrześniu 1980 r. został członkiem NSZZ „Solidarność”, a następnie wszedł w skład Komitetu Założycielskiego pełniąc funkcję wiceprzewodniczący Komitetu Zakładowego w Mera-Elwro. W czerwcu 1981r. został delegatem na I Wojewódzki Zjazd Delegatów „S” Regionu Dolny Śląsk, a następnie członkiem Zarządu Regionu „S” pełniąc jednocześnie funkcję sekretarza Prezydium Zarządu Regionu oraz koordynatora Działu Prawnego i Interwencji „S” Regionu Dolny Śląsk. W okresie wrzesień-październik 1981 r. był delegatem na I Krajowy Zjazd Delegatów „S” oraz członkiem Krajowej Komisji Wyborczej. Był autorem audycji radiowych dla pracowników Mera-Elwro.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w dniu 13 grudnia 1981 r. został internowany. Przebywał w ośrodkach odosobnienia we Wrocławiu i w Grodkowie. 16 października 1982 r. został zwolniony.

W 1989 r. reaktywował struktury „S” na Dolnym Śląsku, prowadząc aktywną działalność informacyjną. W kwietniu 1989 r. został członkiem Regionalnego Komitetu Wyborczego „S”. Uczestniczył kampanii wyborczej Komitetu Obywatelskiego „S”.

### **FRANCISZEK KOPEĆ**

Pan Franciszek Kopeć po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w strajku we Wrocławskiej Stoczni Rzecznej. W latach 1982-1984 kolportował nielegalne wydawnictwa, zbierał składki na rzecz Związku. Organizował i uczestniczył w akcjach oflagowania stoczni oraz plakatowania i malowania haseł protestacyjnych. W latach 1982-1983 produkował na terenie stoczni kolce i proce, które następnie wykorzystywane były w akcjach sabotażowych.

W latach 1984-1989 Pan Franciszek Kopeć kontynuował działalność opozycyjną w Kowarach i Jeleniej Górze. Produkował naklejki z hasłami solidarnościowymi, kolportował ulotki i wydawnictwa niezależne oraz zbierał materiały i papier, potrzebny do ich druku. W latach 1985-1989 współorganizował Duszpasterstwo Ludzi Pracy w Kowarach, w ramach którego zajmował się organizowaniem Mszy za Ojczyznę w kościołach Jeleniej Góry i Kowar, pielgrzymek środowisk niezależnych do Krzeszowa i Częstochowy oraz patriotyczną oprawą uroczystości związanych z obchodami rocznic narodowych. W 1988 r. Radio Wolna Europa poinformowało o rozpoczęciu jawnej działalności przez Tymczasową Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność” w Fabryce Dywanów „Kowary” w Kowarach, której w latach 1988-1989 przewodniczącym był Pan Franciszek Kopeć. W 1989 r. był członkiem Tymczasowego Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” w Jeleniej Górze, w 1989 r. działał w Komitecie Obywatelskim „Solidarność w Kowarach i Wojewódzkim KO „Solidarność w Jeleniej Górze.

### **JAN KOSOWSKI**

Pan Jan Kosowski był czynnie zaangażowany w działalność opozycyjną na terenie Lubina. W okresie od sierpnia 1985 r. do grudnia 1986 r. zajmował się rozpowszechnianiem na terenie Zakładu Budowy Kopalń w Lubinie podziemnych wydawnictw m. in.: „Zagłębia Miedziowego”, „Tygodnika Mazowsze” oraz „Solidarności Walczącej”. Jego działalność polegała głównie na przekazywaniu wydawnictw do wyznaczonych wcześniej specjalnych skrytek na terenie zakładu pracy. Pan Jan Kosowski ujawnił swoją działalność w grudniu 1986 r. w związku z ustawą o amnestii.

### **JAROSŁAW KROTLIŃSKI**

Pan Jarosław Krotliński od chwili wprowadzenia stanu wojennego włączył się w akcje ulotkowe i malowania napisów na murach. Współuczestniczył w organizacji demonstracji, która miała miejsce w Kłodzku 13 sierpnia 1982 r., brał udział także w manifestacjach na ulicach Wrocławia.

Od 1984 r. działalność Pana Jarosława Krotlińskiego była związana z Solidarnością Walcząą. Podczas wyjazdów zagranicznych do RFN w latach 1984-1986 wypełniał zadania kurierskie. W Monachium kontaktował się z Radiem Wolna Europa. W 1987 r. zaczął kierować działalnością wrocławskich Grup Wykonawczych Solidarności Walczącej. W tym samym roku został członkiem Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Uniwersytecie Wrocławskim. W czasie studiów współtworzył Akcję Studencką Solidarności Walczącej i pismo pt. „Kontra”. Brał udział w przerzucie sprzętu poligraficznego z Norwegii do Polski. Podczas strajku na Uniwersytecie Wrocławskim w 1988 r. prowadził nasłuch radiowy na częstotliwościach wykorzystywanych przez funkcjonariuszy SB.

W latach 1988-1989 współorganizator kilku demonstracji we Wrocławiu.

### **JANUSZ KUŚMIERZ**

Pan Janusz Kuśmierz we wrześniu 1980 r. zaangażował się w tworzenie struktur NSZZ „Solidarność” w Terenowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Nowej Rudzie. W czerwcu 1981 r. uczestniczył jako delegat w I Walnym Zebraniu Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Dolny Śląsk, a we wrześniu i październiku 1981 r. w I Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ „Solidarność” w Gdańsku.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w latach 1982-1983 Pan Janusz Kuśmierz był działaczem podziemnej ponadzakładowej struktury NSZZ „Solidarność” w Nowej Rudzie oraz współorganizatorem podziemnej drukarni, w której drukował broszury i ulotki.

### **STANISŁAW TADEUSZ LEŚNIEWSKI**

Pan Stanisław Tadeusz Leśniewski od 1982 r. był działaczem nielegalnych struktur NSZZ „Solidarność” w Polkowicach. Działał w Tymczasowej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Zakładach Górniczych „Polkowice” w Polkowicach. Kolportował podziemne pisma, m.in.: „Zagłębie Miedziowe”, „Z Dnia na Dzień” i „Solidarność Walcząca”, ponadto zajmował się zbiórką pieniędzy na rzecz represjonowanych i ich rodzin.

W latach 1982-1986 Pan Stanisław Leśniewski był wielokrotnie zatrzymywany, przesłuchiwany i rewidowany przez funkcjonariuszy SB.

### **ADAM LIPIŃSKI**

Pan Adam Lipiński od 1976 r. kolportował niezależne wydawnictwa. W latach 1977-1980 działał w Studenckim Komitecie Solidarności we Wrocławiu. W latach 1978-1980 był autorem, drukował i kolportował podziemne pismo „Podaj Dalej”.

Od września 1980 r. działał we wrocławskich strukturach NSZZ „Solidarność”. W czerwcu 1981 r. został delegatem na I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Dolny Śląsk. W 1981 r. był założycielem, a następnie szefem Oficyny Wydawniczej NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk oraz współzałożycielem niezależnego pisma „Progres”.

Po wprowadzeniu stanu wojennego, od 13 grudnia 1981 r. do 1984 r. Pan Adam Lipiński ukrywał się. Organizował podziemne drukarnie Regionalnego Komitetu Strajkowego NSZZ „Solidarność Dolny Śląsk. W 1982 r. współorganizował Akademicki Ruch Oporu we Wrocławiu, a w 1983 r. Ruch Społeczny „Solidarność”. Od 1985 r. kilkakrotnie go zatrzymywano i poddawano rewizjom. W 1989 r. współtworzył ruch Centrum Demokratyczne. W latach 1982-1989 Pan Adam Lipiński wydawał, redagował lub współredagował podziemne pisma, m.in.: „Biblioteka ARO”, „Konkret”, „Przegląd Myśli Niezależnej”, „Nowa Republika”, drukował pisma: „Z Dnia na Dzień”, „Region”, „Informator Strajkowy”, pismo plakatowe Centrum Demokratycznego.

### **JERZY KAROL ŁYSIAK**

Pan Jerzy Karol Łysiak w marcu 1968 r. uczestniczył w demonstracjach studenckich w Lublinie. Od września 1980 r. był aktywnym działaczem „Solidarności”, członkiem Komitetu Założycielskiego, a następnie wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu Wewnętrznego w Opolu. W 1980 r. został współredaktorem niezależnego pisma „Solidarność Opolszczyzny” oraz współwydawcą i redaktorem „Tygodniówki WPHW”. W 1981 r. był delegatem na I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Śląsk Opolski, a następnie członkiem Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Regionu Śląsk Opolski. We wrześniu 1981 r. został delegatem na I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” w Gdańsku.

13 grudnia 1981 r. Pan Jerzy Łysiak został internowany w ośrodkach odosobnienia w Opolu i Nysie, gdzie przebywał do lipca 1982 r. W ośrodku w Nysie był redaktorem ręcznie sporządzanych niezależnych gazetek, m.in. „Interwału”. W latach 1982-1985 Pan Jerzy Łysiak zajmował się kolportażem wydawnictw podziemnych, takich jak: „Solidarność Walcząca”, „Obecność”, „KOS”. Za swą działalność został przeniesiony na niższe stanowisko służbowe w WPHW w Opolu, a w 1984 r. zwolniony z pracy.

### **JERZY MAJCHER**

Pan Jerzy Majcher od września do listopada 1983 r. działał w konspiracyjnej strukturze NSZZ „Solidarność” na terenie Dolnośląskich Zakładów Wytwórczych Maszyn Elektrycznych „Dolmel” we Wrocławiu. Zajmował się kolportażem nielegalnych wydawnictw, m.in.: „Odrodzenie”, „Tygodnik Wojenny”, „Z Dnia na Dzień”, zbierał składki i organizował konspiracyjne spotkania.

W 1984 r. Służba Bezpieczeństwa przeprowadziła rewizję w mieszkaniu Pana Jerzego Majchera, w wyniku której odnaleziono nielegalne wydawnictwa oraz fotografie przedstawiające demonstracje i inne wydarzenia z okresu stanu wojennego. Prokuratura warunkowo umorzyła postępowanie wobec Pana Jerzego Majchera, ustalając okres próbny na rok oraz obowiązek wpłacenia świadczenia pieniężnego na rzecz PCK.

### **JULIUSZ SZCZĘSNY MATEŃKO**

Pan Juliusz Szczęsny Mateńko od 1980 roku był działaczem NSZZ „Solidarność” w Zakładach Górniczych „Polkowice” w Polkowicach, gdzie był członkiem Prezydium Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” pełniąc funkcję rzecznika prasowego.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w dniach 14-15 grudnia 1981 r. – uczestnik strajku okupacyjnego w ZG „Polkowice”, był członkiem Zakładowego Komitetu Strajkowego. Następnie, od grudnia 1981 r. do maja 1982 r., działał w strukturze podziemnej Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego przy ZG „Rudna”, organizował pomoc dla ukrywających się członków MKS, był autorem tekstów do podziemnego pisma „Biuletynu Informacyjnego Stanu Wojny”/„Zagłębia Miedziowego. Biuletynu Informacyjnego Stanu Wojny”. Od maja do lipca 1982 r. został internowany w Ośrodku Odosobnienia w Głogowie. W latach 1982-1983 był członkiem Międzyzakładowego Komitetu Koordynacyjnego „Solidarność” Województwa Legnickiego, współredagował i kolportował „Zagłębie Miedziowe”. W związku z podziemną działalnością, w czerwcu 1983 r. został aresztowany, zwolniono go 22 lipca 1983 r. na mocy amnestii.

W latach 1984-1989 Juliusz Mateńko był członkiem Międzyzakładowej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” Zagłębia Miedziowego, uczestniczył w działaniach Salezjańskich Społecznych Pomocników Kościoła przy parafii pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Lubinie oraz Duszpasterstwa Ludzi Pracy przy parafii pw. Maksymiliana Marii Kolbe w Lubinie.

### **WŁODZIMIERZ MĘKARSKI**

Pan Włodzimierz Mękowski od września 1980 r. był członkiem NSZZ „Solidarność”, a następnie przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” we Wrocławskim Przedsiębiorstwie Konstrukcji Stalowych, Urządzeń Chłodniczych i Przemysłowych „Mostostal” we Wrocławiu. W czerwcu 1981 r. był delegatem na I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Dolny Śląsk.

Po wprowadzeniu stanu wojennego, w dniach 14-17 grudnia 1981 r., Pan Włodzimierz Mękowski był współorganizatorem strajku okupacyjnego w „Mostostalu” i przewodniczącym Komitetu Strajkowego. Po pacyfikacji strajku został aresztowany i 6 stycznia 1982 r. skazany na karę 3 lat pozbawienia wolności. Sąd Najwyższy w Warszawie wydłużył karę do 4 lat i 6 miesięcy więzienia. Pan Włodzimierz Mękowski odbywał karę w Zakładzie Karnym we Wrocławiu i w Strzelinie. W lipcu 1984 r. został zwolniony na mocy amnestii. W latach 1984-1989 kolportował niezależną prasę wydawaną we Wrocławiu, był redaktorem podziemnych pism „Ogniwo” i „Region”, szefem Niezależnych Warsztatów Wydawniczych Ogniwo we Wrocławiu, a następnie współzałożycielem Koordynacji Wydawniczej RKW „Solidarność”. W latach 1987-1990 Pan Włodzimierz Mękowski był członkiem Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk. W 1988 r. organizował wiece



i manifestacje w sprawie uwolnienia członków Solidarności Walczącej, za co został ukarany grzywną. W sierpniu 1988 r. uczestniczył w strajku w Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego we Wrocławiu.

### **RYSZARD MOSTEK**

Pan Ryszard Mostek, specjalista poligraf w Przedsiębiorstwie Państwowym „Dom Książki” we Wrocławiu, od 1980 r. rozpoczął działalność w NSZZ „Solidarność”.

Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w podziemnych strukturach związku. Do 1989 r. pan Ryszard Mostek drukował i kolportował na terenie Dolnego Śląska nielegalne wydawnictwa. Z powodu podziemnej działalności był wielokrotnie zatrzymywany przez Służbę Bezpieczeństwa, a jego mieszkanie przeszukiwane. W 1987 roku został ukarany grzywną i przepadkiem zarekwirowanej nielegalnej literatury.

### **EUGENIUSZ MURAWSKI**

Pan Eugeniusz Murawski działał w strukturach NSZZ „Solidarność” w Zakładach Piekarskich WSS Spółem we Wrocławiu, był przewodniczącym Komisji Zakładowej.

Po wprowadzeniu stanu wojennego, od 13 grudnia 1981 r. do marca 1982 r., został internowany w ośrodkach odosobnienia we Wrocławiu i Nysie. Po opuszczeniu ośrodka odosobnienia w Nysie, kontynuował działalność w podziemnych strukturach związku. W latach 1982-1989 był przewodniczącym Tajnej Komisji Zakładowej w Zakładach Piekarskich WSS Spółem oraz działaczem Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego we Wrocławiu. W sierpniu 1982 r. został ponownie internowany w Ośrodku Odosobnienia w Strzelinie i po kilku dniach zwolniony ze względu na stan zdrowia. W listopadzie 1982 r. internowano go po raz trzeci (przetrzymano go ponownie w Strzelinie) i na wolność wyszedł w grudniu 1982 r. W latach 1982-1989 kolportował wrocławskie pisma podziemne, a w 1984 r. był wydawcą zakładowego podziemnego pisma „Aut”.

### **JAN NASKRĘT**

Pan Jan Naskręt w październiku 1980 r. został członkiem Międzyzakładowej Komisji Związkowej Ziemi Prudnickiej NSZZ „Solidarność”. W marcu 1981 r. był delegatem na Zjazd Regionalny „Solidarności” w Nysie, a w grudniu 1981 r. na I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” Indywidualnego Rzemiosła w Krakowie. W latach 1981–1992 był członkiem Konfederacji Polski Niepodległej.

Po 13 grudnia 1981 r. Pan Jan Naskręt zaangażował się w pomoc dla osób internowanych i ich rodzin. Organizował m. in. zbiórki pieniędzy, lekarstw, a także patriotyczne Msze Święte w parafii św. Michała Archanioła w Prudniku. W latach 1982-1989 kolportował podziemne wydawnictwa na terenie Prudnika, organizował wiele akcji ulotkowych, plakatowych oraz manifestacji. W lutym 1982 r. został aresztowany za kolportaż ok. 2,5 tys. ulotek, a następnie w marcu 1982 r. skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności w zawieszeniu na 4 lata. W czerwcu 1984 r. został ponownie aresztowany za zorganizowanie akcji bojkotującej wybory do rad narodowych. W lipcu 1984 r. został zwolniony z aresztu na mocy amnestii, a następnie zwolniono go z pracy. W latach 1986-1989 był członkiem

Tymczasowej Rady Regionalnej NSZZ „Solidarność” Śląska Opolskiego, z tego powodu był wielokrotnie przesłuchiwany, zatrzymywany, a w czerwcu 1988 r. ukarany grzywną.

### **ZBIGNIEW ANTONI OZIEWICZ**

Pan Zbigniew Antoni Oziewicz od września 1980 roku był działaczem NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego był uczestnikiem akcji ulotkowych, współtwórcą Regionalnego Komitetu Strajkowego NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk. Zainicjował akcję pomocy finansowej rodzinom osób internowanych. W 1982 r. zaangażował się w tworzenie podziemnych struktur Solidarności Walczącej, był członkiem Rady Politycznej oraz redagował pismo „Solidarność Walcząca”. W październiku roku został internowany w Ośrodku Odosobnienia w Grodkowie. Po zwolnieniu kontynuował nielegalną działalność opozycyjną. Kolportował niezależną prasę, brał udział w tworzeniu struktur Solidarności Walczącej w wielu miastach Polski, był autorem tekstów publikowanych w „Biuletynie Dolnośląskim” oraz współtwórcą audycji Radia „Solidarność Walcząca”.

W 1984 r. pan Zbigniew Oziewicz został ponownie zatrzymany i tymczasowo aresztowany w Areszcie Śledczym we Wrocławiu. Ze względu na nielegalną działalność m.in. w podziemnych strukturach Solidarności Walczącej, Zbigniew Oziewicz wielokrotnie poddawany był represjom. Był zatrzymywany, przesłuchiwany i poddawany rewizjom. W latach 1984-1988 został objęty zakazem wyjazdu zagranicę.

### **EDWARD PAPENFUS**

Pan Edward Papenfus w latach 1982-1989 był aktywnym działaczem Tymczasowej Podziemnej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Zakładów Górniczych „Polkowice”. W okresie od 1984 r. do 1989 r. był głównym drukarzem struktur solidarnościowych w regionie Zagłębia Miedziowego. Zajmował się drukiem podziemnych pism takich jak: „Zagłębie Miedziowe”, „Biuletyn Informacyjny” wydawany przez Tymczasową Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność” w Zakładach Górniczych „Polkowice” oraz z przywożonych z Wrocławia diapozytywów m. in. „Z Dnia na Dzień” oraz „Solidarność Walcząca”. Drukował również ulotki, kartki okolicznościowe oraz kalendarze roczne „Solidarności”. Sam wykonywał sita i diapozytywy z materiałów dostarczanych mu przez struktury podziemne Zagłębia Miedziowego. Wielokrotnie udostępniał swoje mieszkanie działaczom solidarnościowym do celów drukarskich, a także spotkań konspiracyjnych.

W związku z prowadzeniem nielegalnej działalności wydawniczej, Edward Papenfus w latach 1987-1988 został dwukrotnie ukarany grzywną przez Kolegia Rejonowe ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Lubina oraz Głogowa.

### **ANDRZEJ PERLAK**

Pan Andrzej Perlak we wrześniu 1980 r. został członkiem NSZZ „Solidarność” w Nowej Soli, gdzie pełnił funkcję przewodniczącego tamtejszego Komitetu Miejskiego. W październiku 1980 r. wszedł w skład Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Zielonej Górze. W czerwcu 1981 r. był delegatem I Walnego

Zebrania Delegatów NSZZ „Solidarność Regionu Zielona Góra, następnie był członkiem Prezydium Zarządu Regionu.

Po wprowadzeniu stanu wojennego, od 13 grudnia 1981 r. do listopada 1982 r., Pana Andrzeja Perlaka internowano w ośrodkach odosobnienia w Zielonej Górze, Głogowie, Grodkowie i Uhercach. Następnie Pan Andrzej Perlak kontynuował działalność w strukturach podziemnej „Solidarności”. W latach 1983 – 1990 był m. in.: członkiem Diecezjalnego Komitetu Pomocy dla Rodzin Osób Internowanych i Aresztowanych, współpracownikiem Diecezjalnego Duszpasterstwa Rolników oraz Duszpasterstwa Ludzi Pracy przy parafii św. Antoniego w Nowej Soli. W latach 1983-1984 był współpracownikiem podziemnej Agencji Informacyjnej „Solidarność”. W latach 1984-1986 był także współpracownikiem Krajowej Agencji Terenowej oraz drukarzem podziemnego pisma „AI «S»”, instruktorem druku, korespondentem (z woj. zielonogórskiego, gorzowskiego i legnickiego), organizatorem sieci kolportażu „AI «S»” i „KAT”. W 1983 r. u Andrzeja Perlaka wykryto chorobę nowotworową, niezdiagnozowaną i nieleczoną w czasie internowania. Skutkowało to amputacją prawej nogi w 1986 r. W kwietniu 1989 r. został przewodniczącym Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Bytomiu Odrzańskim i KO „Solidarność” Województwa Zielonogórskiego.

### **MIECZYŚLAW PERLAK**

Pan Mieczysław Perlak został członkiem NSZZ „Solidarność” w 1980 r.

Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażował się w kolportaż wydawnictw podziemnych. Był również organizatorem kilkunastu Mszy św. w intencji Ojczyzny w kościele p.w. św. Klemensa Dworzaka przy al. Pracy we Wrocławiu. Kilkakrotnie zatrzymywany przez Służbę Bezpieczeństwa. W sierpniu 1982 r. na jednej z wrocławskich ulic został dotkliwie pobity. Od 1984 r. był członkiem Solidarności Walczącej i drukarzem Robotniczego Wydawnictwa „Feniks” we Wrocławiu. W podziemiu zajmował się również kolportażem wydawnictw niezależnych m.in. we Wrocławskim Przedsiębiorstwie Budownictwa Ogólnego.

### **TADEUSZ PIĄTEK**

Pan Tadeusz Piątek był jednym z głównych organizatorów strajku w sierpniu 1980 r. w Spółdzielni Mieszkaniowej „Metalowiec” we Wrocławiu. Od września 1980 r. rozpoczął działalność w NSZZ „Solidarność”, gdzie pełnił funkcje przewodniczącego Komitetu Założycielskiego, a następnie Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”.

Od wprowadzenia stanu wojennego do 1987 r. był przewodniczącym Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” w zakładzie pracy. Uczestniczył w różnych formach oporu, między innymi biorąc udział w demonstracjach ulicznych oraz kolportując niezależne wydawnictwa.

Od stycznia 1983 r. był członkiem Solidarności Walczącej, w ramach której współorganizował Robotnicze Wydawnictwo „Feniks” we Wrocławiu. Dla celów drukarni udostępniał swoje mieszkanie, w którym ukrywał również osoby poszukiwane przez Służbę Bezpieczeństwa. W kwietniu 1987 r. został zatrzymany w związku ze znalezieniem w jego mieszkaniu urządzeń drukarskich, farby drukarskiej oraz podziemnych wydawnictw i ukarany grzywną oraz przypadkiem dowodów zabezpieczonych w trakcie przeszukania mieszkania.

Od drugiej połowy lat osiemdziesiątych prowadził bibliotekę wydawnictw podziemnych oraz był organizatorem spotkań dyskusyjnych i spektakli teatralnych w prywatnych mieszkaniach.

### **ANDRZEJ MARIAN PIESIAK**

Pan Andrzej Marian Piesiak od września 1980 r., działał w NSZZ „Solidarność”. Pełnił m.in. funkcję wiceprzewodniczącego Komitetu Założycielskiego, a następnie Komisji Zakładowej w Wojewódzkim Urzędzie Telekomunikacji w Jeleniej Górze, wiceprzewodniczącego Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego Województwa Jeleniogórskiego oraz przewodniczącego Zarządu Regionu Jelenia Góra. We wrześniu i październiku 1981 r. był delegatem na II turę I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” w Gdańsku, a następnie został członkiem Komisji Krajowej.

Po wprowadzeniu stanu wojennego, od 13 grudnia 1981 r. do grudnia 1982 r., został internowany w ośrodkach odosobnienia w Strzebielinku, Kamiennej Górze, Głogowie, Gębarzewie i Kwidzynie. W latach 1983-1986 był współorganizatorem podziemnego Tymczasowego Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” w Jeleniej Górze oraz współorganizatorem i przewodniczącym Tymczasowego Komitetu Koordynacyjnego NSZZ „Solidarność” Regionu Jelenia Góra. W latach 1986-1989 był członkiem Tymczasowej Rady NSZZ „Solidarności” Regionu Jelenia Góra. W latach 1983-1989 Pan Andrzej Piesiak był również członkiem Rady Duszpasterstwa Ludzi Pracy przy kościele Podwyższenia Krzyża Świętego w Jeleniej Górze. W 1989 r. był przewodniczącym Tymczasowego Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” w Jeleniej Górze oraz członkiem Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Jeleniej Górze i kandydatem „Solidarności” do Senatu. Po wyborach czerwcowych w latach 1989-1991 był senatorem PRL/RP. W latach 1982-1988 był wielokrotnie zatrzymywany, rewidowany, przesłuchiwany i karany grzywnami.

### **RYSZARD SERWA**

Pan Ryszard Serwa od września 1980 r. był członkiem Komitetu Założycielskiego, a następnie członkiem Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Fabryce Maszyn Górnictwa Odkrywkowego „Famago” w Zgorzelcu. W czerwcu 1981 r. był delegatem na I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Dolny Śląsk.

Po 13 grudnia 1981 r. pan Ryszard Serwa był uczestnikiem akcji malowania haseł na murach oraz niszczenia obwieszczeń ogłaszających stan wojenny. Był również współorganizatorem Mszy św. za Ojczyznę w zgorzeleckich kościołach p.w. św. Bonifacego i św. Jana Chrzciciela. W latach 1982-1987 r. był przewodniczącym Tymczasowej Komisji Zakładowej w „Famago”, członkiem trzyosobowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” Ziemi Zgorzeleckiej. W latach 1982-1989 był zaprzysiężonym członkiem Solidarności Walczącej, liderem Oddziału Solidarności Walczącej w Zgorzelcu. W 1982 r. był współzałożycielem, a do 1986 r. redaktorem naczelnym, autorem oraz drukarzem podziemnego pisma „Fama”. W latach 1981-1987 kolportował prasę podziemną, m.in.: „Z Dnia na Dzień”, „Solidarność Walcząca”, „Replikę”, „Famę”, „Zgorzeline”, „Tygodnik Mazowsze” oraz „Biuletyn Dolnośląski”.

W kwietniu 1985 r. został aresztowany pod zarzutem produkcji i rozpowszechniania ulotek, a następnie w maju 1985 r. zwolniony z aresztu. W sierpniu 1985 r. skazano

go w trybie nakazowym na karę 2 lat pozbawienia wolności. Z powodu odwołań nie trafił do więzienia, a we wrześniu 1986 r. został objęty amnestią. Pan Ryszard Serwa w grudniu 1987 r. udał się na emigrację, gdzie początkowo również prowadził działalność opozycyjną. W latach 1988-1989 w Saarbücken wydawał pismo „Solidarność Walcząca” oraz ulotki dla emigracji polskiej, które były kolportowane w polskich parafiach.

### **KAZIMIERZ URBAN**

Pan Kazimierz Urban działał w NSZZ „Solidarność” od 1980 r.

Po wprowadzeniu stanu wojennego, 15 grudnia 1981 r., był organizator wiecu załogi Fabryki Maszyn Budowlanych w Głogowie. W latach 1982-1989 działał w podziemnych strukturach NSZZ „Solidarność” w Głogowie i w Zagłębiu Miedziowym – w 1982 r. w Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” Województwa Legnickiego, w latach 1983-1987 w Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” w Głogowie, w latach 1984-1989 w Międzyzakładowej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” Zagłębia Miedziowego.

W latach 1982-1989 Pan Kazimierz Urban kolportował wydawnictwa podziemne, m.in.: „Solidarność Głogowską”, „Tygodnik Mazowsze”, „KOS”, „CDN”, „Solidarność Walcząca”, „Z Dnia na Dzień”, „Zagłębie Miedziowe”, „Konkrety”. Od końca sierpnia do października 1982 r. był internowany w Ośrodku Odosobnienia w Nysie. Z powodu działalności podziemnej został aresztowany, od kwietnia do sierpnia 1986 r., i w tym czasie zwolniono go z pracy. We wrześniu 1986 r. został skazany na 2 lata ograniczenia wolności z obowiązkiem podjęcia stałej pracy w zakładzie uspołecznionym i potrącanie 20 % pensji na rzecz Państwowego Domu Dziecka w Sławie Śląskiej.

### **WACŁAW ŻOŁYŃSKI**

Pan Waclaw Żołyński w latach 1978-1980 współpracował ze Studenckim Komitetem Solidarności we Wrocławiu, będąc głównie kolporterem jego niezależnych wydawnictw.

Od 1980 r. był członkiem Zarządu Uniwersyteckiego Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Wrocławskiego. W maju 1981 r. zorganizował we Wrocławiu demonstrację na rzecz uwolnienia więźniów politycznych, a jesienią 1981 r. uczestniczył w strajku Niezależnego Zrzeszenia Studentów.

W marcu 1982 r. Pana Waclawa Żołyńskiego internowano w Ośrodku Odosobnienia w Grodkowie, gdzie, pomimo złego stanu zdrowia, przebywał do lipca 1982 r. W latach `80 współorganizował i uczestniczył w wielu manifestacjach, akcjach ulotkowych oraz zbiórkach pieniędzy dla osób prześladowanych z powodów politycznych.